

ZELO OSEBNO O ČASU IN PROSTORIH

40 let za mojo poklicno deformiranost pomeni polno pokojninsko dobo za moške. Upam, da številka ni usodna in da VŠSD ob tej obletnici ne bo tako ali drugače upokojena.

Teče 25. leto, odkar sem v delovnem razmerju na tej ustanovi. Pet kolegov – visokošolskih učiteljev je tu zaposlenih že daljši čas kot jaz. Od trinajstih rednih učiteljev nas je šest na VŠSD že četrto stoletja in od petih asistentov so trije naši nekdanji študenti. Ko sem na povabilo dekana in urednika, da ob obletnici šole napišemo nekaj spominskega za Socialno delo, razmišljala o tem, kakšna je bila VŠSD nekdanj in kakšna je danes, se mi je zdelo, da se od majhne, nekako domače organizacije razvija v srednje veliko, v kateri so formalni odnosi začeli preraščati osebne vezi. Po pravkar izvedenem preštevanju pedagoških delavcev pa o tem nisem več čisto prepričana.

Ob mojem prihodu na VŠSD se je ravno končalo njeno prvo obdobje. Upokojila se je gospa Mica Jančarjeva, ki bila je dejanska ustanoviteljica šole. Veseli me, da sem se o zaposlitvi na VŠSD dogovarjala še z njo. Gospe Jančarjevi se je takrat reklo tovarišica. Izraza gospa nisem uporabila kot obliko naslavljanja pred imenom, temveč kot oznako neke žlahtnosti, ki jo imajo prave gospe, ne glede na to, kako jih nagovarjamo.

Njeno spodbudno izročilo se je nekaj časa ohranilo. Učiteljem in drugim zaposlenim se je zdelo samoumevno, da praviloma vsak dan prihajajo v službo, tudi če nimajo predavanj in vaj. Veliko je bilo srečevanja in druženja ob kavi, v kuhinji, pri malici, celo na piknikih v domačem kraju tega in onega. Bilo je veliko različnih sestankov: šolski v ožjem pomenu besede, kot so bili pedagoški svet, sveti letnikov, svet VŠSD, zbor delavcev,

zbor študentov, kolegij, razne komisije in odbori; potem sestanki družbenopolitičnih organizacij: partijski, sindikalni, mladinski (tedanja mladinka je še zaposlena v tajništvu), kako je bilo z Zvezo borcev, ne vem; imeli smo vrsto delegacij za SIS-e, delegacijo za krajevno skupnost, sestanke civilne in narodne zaščite, sestanke za »Nič nas ne sme presenetiti« itn. Bolj ali manj presenečeni smo bili kljub temu večkrat. Preživeli smo vključitev v univerzo, politično afero, tri zakone na področju visokega šolstva, večletno preseljevanje iz Šaranovičeve ulice na Topniško in še kaj, kar sodi v znanstvene analize, ne v osebno spominjanje. Tudi VŠSD je gotovo marsikdaj koga presenetila. Verjetno najbolj s štiriletnim visokošolskim študijskim programom.

Odnos do časa se je medtem zanimivo spreminjal. Učitelji so se manj zadrževali na šoli. Ure za sestanke, roki za raziskave, datumi za začetek in končanje raznih opravil so postajali nekam nejasni. Kolegica iz Dortmunda je pojav razložila z razliko med slovenskim in nemškim časom, pa niti ni bila v Ljubljani na višku fleksibilnega time-managementa. Po vzgoji in poklicu z naporom priučena k redu sem potrebovala nekaj let, preden sem znala toliko zamujati, da nisem bila preveč prezgodnja, če se je sploh kaj začelo. Precej pozno sem opazila, da pri večjem številu kolegic in kolegov razvoj poteka v nasprotno smer. Ko dandanes pridem na sestanek v čumnato z oknom v jašek, se zadeva že začenja in zasedem enega zadnjih prostih stolov. Tisti, ki se še vedno upirajo retrogradni evoluciji v nemški čas, si morajo stole prinesli sami. Preprost stol mimogrede postane subtilno sredstvo prevzgoje.

Na sestankih običajno postrežejo s kavo in čajem. Včasih smo dobili tudi

kakšen piškot. Piškotov ne dajejo več. Ugibam, da zaradi računskega sodišča. Postrežba se v intelektualnem okolju zdi malenkost, nevredna omembe. Vendar je tako iz zgodovine kot iz poročil o sodobnem gospodarskem in političnem dogajanju (poslovna kosila, omenjanje Slovenije na zajtrku prvakov EU) očitno, da obstaja zveza med razpravljanjem o skupnih zadevah in vsaj minimalnim prehranjevanjem.

Ko sem prišla k hiši, je bilo v navadi sestajanje ob kavi, ki se ga je udeleževala večina zaposlenih. Poleg komentarjev družbenih in družinskih dogodkov je prišlo na vrsto tudi kakšno strokovno vprašanje. Brala sem, da so se znanstveniki, ki so delali v inštitutu Marie Curie, v odmoru zbirali na stopnicah, ki so vodile na dvorišče. Tu so se baje vkresale številne nove ideje. Na VŠSD je spontano druženje celotnega kolektiva in tudi učiteljskega dela zamrlo. Najbrž je število zaposlenih preseglo kritično maso. Dekan poskuša spodbuditi strokovne razprave s študijskimi sestanki ob četrtkih.

Tek časa se najbolje vidi po odraščanju otrok. V zgodnejših letih mojega dela na VŠSD je delavce šole in študente povezoval problem otroškega varstva. Kakšno študentsko dete se še danes kje najde. Takrat pa so se »šolski otroci« pogosto motali po kabinetih in pisarnah, večkrat so bili prisotni pri izpitih in diplomah. Diplomske komisije v tistem času seveda še niso dosegale današnje učinkovitosti. Študentski in šolski otroci so imeli skupnega »dedka Mraza«. V tej vlogi je z velikim uspehom nastopal učitelj družinskega prava, ki je iz najdebelejšega uradnega lista prebiral same pohvale. Nekateri šolski otroci so šli pozneje k šolskim tabornikom (to se še danes dogaja), uspešnejši so napredovali do opravljanja pomožnih del v knjižnici in administraciji, najbolj nadarjeni posamezniki pa so ali bodo vsak čas celo diplomirali na VŠSD. VŠSD je bila že vsaj pred 25 leti družini prijazna /*family friendly*/ organizacija. Koliko zamujenih točk za bibliografije učiteljev, ker svoje prakse nismo poimenovali!

Prepletanje družinskega in šolskega je z dekanskimi enolončnicami za tuje študente in prekmurskimi specialitetami omogočalo navezovanje in ohranjanje mednarodnih stikov v času, ko ti niso bili tako samoumevni kot danes.

Na VŠSD je bilo moje prvo sidrišče – pisalna miza – v srednjem od treh učiteljskih boksov, preurejenih iz predavalnice. Prostorski problem je torej star že vsaj 25 let! Zvočna izolacija je bila slaba in nehote sem spremljala dogajanje pri sosedih. Najbolj všeč mi je bilo, kadar je kolega pri izpitu poskušal študente ali študentke pripeljati do pravilnega odgovora. Upam, da ne bo zameril, če napišem, kako se je slišalo:

»No, kaj ste vi?«

»?«

»No?«

»Ja, študentka«

»Že, že, pa kaj še?«

»Slovenka?«

»Tudi to, pa kaj še?«

»???«

»Ja ženska, ženska vendar! In kaj sem jaz?«

»???«

»Ja moški, moški! In kaj sva midva?«

»!?!«

»Ja človeka, oba sva človeka!«

Popolnoma prepričana sem, da namen spolnega nadlegovanja ni bil podan. Spet znak, kako se razmere spreminjajo. Danes bi si previdnejši(-a) učitelj(-ica) izbral(-a) drugačen primer.

Iz boksov na Šaranovičevi smo se učitelji preselili v triplekse na Topniški. Po trije smo v sobah, in ker so nekoliko večje, kot so bile na stari lokaciji, je mogoče, da se pridružijo še četrti(-e). Zvočna izolacija je boljša, zlasti če vmesna vrata, ki so jih vgradili iz neznanih razlogov, zastavimo z omarami. Starih omar ne manjka. Razen opreme predavalnic je iz Šaranovičeve na Topniško prišlo vse staro pohištvo. Posamezniki so na posamezne kose čustveno navezani. Stanovanjska oziroma bivanjska kultura je na VŠSD nekaj posebnega in jo trdovratno spremlja, ne glede na spremembe režima, dekanov(-ic) in lokacij. Nekateri

zaposleni bi lahko dosegli pohvalne ocene mize ali celo sobe, najdejo se posterji, fotografije, vazice, rože in celo lepo razporejeni kamenčki, ampak celostna podoba ohranja značilno proletarski videz. To je tisti, ki nastane, če se vsaka dobrina izrabi do zadnjih možnosti (kar priča o ekološki zavesti) in če se kar naprej krpa in popravlja dele, za celoto pa nikoli ni sredstev.

Hodnik pred učiteljskimi sobami, belo popleskan in okrašen z zastaranimi obvestili, po videzu in vzdušju spominja na čakalnico v zdravstvenem domu. »Pacienti« so nekoliko nervozni, po rokah prekladajo neke knjižice in druge papirje, pritiskajo na kljuke zaklenjenih vrat, se vrivajo preko vrste, razpravljajo o stanju svojih težav in sprašujejo, ali je ta ali oni doktor(-ica) že prišel. Učitelji so vedno na šoli, razen takrat, ko jih študent(-ka) išče, in tudi študenti(-ke) so vedno na šoli, razen takrat, ko ima učitelj(-ica) govorilne ure.

Konstanta so tudi telefoni. Že na Šaranovičevi smo jih morali podpirati z bolj tradicionalnimi komunikacijskimi sredstvi, kot sta klicanje iz boksa v boks in tam-tam, ki je bil v navadi med sobo dekana(-ice) in sosednjim prostorom. Na obiskovalce je tovrstna signalizacija vedno napravila odmeven vtis. Na Topniški v učiteljskih prostorih ni nič drugače: klicanje, tam-tam in sprehod do sosedov. Slednje je prispevek k razgibavanju in ohranjanju zdravja pri delu. Edina prednost nove telefonije je, da se da zvonjenje

izključiti. Klici so itak vedno za druge.

Večkrat se sprašujem, ali nisem povzročila VŠSD nepopravljive škode, ker sem sprejela predlog državnega sekretarja, da šoli kot dodelijo prostore (tedaj kot dodatne) na Topniški. Vsaj predavalnic je več, žal so nekatere brez dnevne svetlobe. Zelo vesela sem velike površine, ki je namenjena knjižnici, čeprav večji del nima spodobnega ogrevanja.

Novi prostori so prinesli pridobitev, ki je kljub dolgotrajnemu prizadevanju na Šaranovičevi ni uspelo izvesti. To je dostopnost prostorov z invalidskim vozičkom. Klančina in dvigalo omogočata dostop do predavalnic, knjižnice in referata za študente, do učiteljskih kabinetov pa še vedno ne. Le redki vedo, koliko truda, vztrajnosti in skupnostnega dela je bilo treba, da je VŠSD postala fizično dosegljivejša uporabnikom.

Selitev je zaposlene stvarno in simbolično razdelila na ravni. Administracija zgoraj, učitelji v sredi (razen dveh v celici z oknom na hodnik) in rahlo ob strani, knjižnica spodaj. Delitev je nujen davek napredka.

Naj končam z izrekom, ki ga je eden od učiteljev pred leti nalepil na steno v desnem boksu na Šaranovičevi: »V vsakem od nas je sled normalnosti. To ni kompliment.« Ne vem, ali še tako misli. Imam pa občutek, da VŠSD v dvojnem objemu univerze in ministrstva postaja čedalje bolj normalna, karkoli že to pomeni.

Andreja Kavar Vidmar

